

SARPSBORG TINGRETT

Dok 1

Justis og Beredskapsdepartementet
Postboks 8005 Dep.

0030 Oslo

Deres referanse

20/6087-OKL

Vår referanse

21-042647ADM-SARP/

Dato

19.03.2021

Merknad til høring - veileder om taushetsplikt, opplysningsplikt og opplysningsrett

Det bemerkes innledningsvis at Sarpsborg tingrett ser positivt på utarbeidelsen av en veileder hvor viktige tema som taushetsplikt, opplysningsplikt og opplysningsrett behandles.

Sarpsborg tingrett har erfart at det oppstår endel praktiske spørsmål vedrørende taushetsplikt i tilknytning til rettsoppnevnte sakkyndige, typisk i saker etter barneloven.

Erklæringen som den sakkyndige har utarbeidet ønskes f. eks. fremlagt i en sak som den sakkyndige *ikke er oppnevnt i* (sivil- eller straffesak). Omfanget av taushetsplikten oppstår også der det av ulike grunner oppnevnes en ny sakkyndig før hovedforhandling. Kan erklæringen likevel fremlegges og kan den sakkyndige forklare seg om taushetsbelagte opplysninger vedkommende fikk kjennskap til under arbeidet?

En nærmere drøftelse av dette kan falle naturlig inn under pkt. 8.5.6 «Oppdrag som sakkyndig», evt. under et eget punkt om rettsoppnevnte sakkyndige.

Til å belyse problemstillingene nevnes noen konkrete eksempler fra Høyesterettspraksis;

HR-2011-1948-U:

Saken gjaldt spørsmål om fremleggelse av bevis i straffesak vedrørende familievold. Påtalemyndigheten begjærte at en erklæring fra en psykolog avgitt i en foreldretvistsak skulle avskåres som bevis. Ankeutvalget fant at en rettsoppnevnt sakkyndig falt utenfor straffeprosessloven § 119, fordi det ikke eksisterte noe pasient- eller klientrelasjon mellom den sakkyndige og den som skulle undersøkes. Den sakkyndige hadde fortsatt taushetsplikt, men da i medhold av domstolsloven § 63a. I henhold til straffeprosessloven § 118 kunne ikke retten motta bevisførsel uten at det var søkt eller gitt samtykke fra departementet mv. Ankende part hadde ikke søkt om samtykke og erklæringen ble nektet fremlagt.

HR-2020-1805-U:

I forbindelse med en barnefordelingssak hadde en psykolog utarbeidet en sakkyndigrapport som hun sendte til barneverntjenesten som bekymringsmelding. I en etterfølgende sak om omsorgsovertakelse ønsket kommunen å føre psykologen som vitne, samt fremlegge rapporten som bevis. Barnets mor anførte at psykologen var bundet av taushetsplikt. Hun kunne ikke vitne om det hun var blitt kjent med som sakkyndig i barnefordelingssaken, og hennes rapport kunne heller ikke fremlegges. Ankeutvalget presiserte at taushetsplikten ikke var til hinder for at rettsoppnevnt sakkyndig kunne vitne for *retten i den saken vedkommende var oppnevnt i*, men at det ikke betød at hun kunne vitne om det samme *i en annen sak*, jf. også HR-2011-1948. Idet den sakkyndige rapporten lovlig hadde inngått i beslutningsgrunnlaget for fylkesnemnda, måtte beviset imidlertid kunne føres ved overprøving av det aktuelle vedtaket, jf. også barnevernloven § 6-4 fjerde ledd.

HR-2017-1611-U:

En rettsoppnevnt sakkyndig (psykolog Eidsnes) ble fratatt oppdraget som følge av inhabilitet. Tingretten oppnevnte en ny sakkyndig og under hovedforhandlingen avga både Eidsnes og nysakkyndig vitneforklaring. Under ankeforhandlingen for lagmannsretten tilbød ankende part psykolog Eidsnes som vitne. Ankemotparten krevde at Eidsnes og hennes skriftlige uttalelser skulle avskåres som bevis, idet tingrettens inhabilitetsavgjørelse ellers ville være meningsløs. Ankeutvalget var enig med lagmannsretten i at Eidsnes ikke kunne nektes ført som vitne, men spørsmålet var hva hun kunne forklare seg om. I en situasjon hvor tingretten hadde fratatt Eidsnes oppdraget som følge av inhabilitet, kunne ikke barneloven § 50 andre ledd andre punktum om opphevelse av taushetsplikten overfor retten komme til anvendelse. Ankeutvalget viste til at Eidsnes hadde fått tilgang til taushetsbelagte opplysninger nettopp under forutsetning av at hun var rettsoppnevnt sakkyndig. Når den forutsetningen sviktet, forelå det ikke lenger grunnlag for at hun kunne viderebringe taushetsbelagte opplysningene til retten. Eidsnes måtte anses for å ha lovbestemt taushetsplikt overfor retten om det hun hadde fått kjennskap til av personlige forhold under arbeidet som rettsoppnevnt sakkyndig. Retten kunne da ikke ta imot bevisføring om dette uten at det var gitt samtykke.

I foreldretvistsaker må det ved overgang fra saksforberedende møter til hovedforhandling vurderes om den sakkyndige skal oppnevnes for videre utredning av saken, normalt en endring fra oppnevning etter barneloven § 61 nr. 1 til barneloven § 61 nr. 3. Flere av landets domstoler oppnevner som hovedregel ny sakkyndig ved overgang til hovedforhandling, bla. Oslo tingrett, også uavhengig av om det fremmes inhabilitetsinnsigelse.

Dette gjør at problemstillingen i sistnevnte dom blir høyst reell. En løsning kan være at den opprinnelige sakkyndige ikke løses fra oppdraget, selv om vedkommende ikke skal utføre mer arbeid for domstolen. Vedkommende vil da fortsatt ha vitneplikt under hovedforhandlingen, og kan forklare seg om forhold hun/han har fått kjennskap til av personlige forhold under arbeidet som rettsoppnevnt sakkyndig.

For Sarpsborg tingrett

kst. tingrettsdommer Janne Jordbakke

